

Sociální zabezpečení umělců ve vybraných zemích EU

Veverková Soňa – Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.

Praha, prosinec 2022

NÁRODNÍ
PLÁN
OBNOVY

MINISTERSTVO
KULTURY

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

VÚPSV
řlisa

VÝZKUMNÝ ÚSTAV PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ
RESEARCH INSTITUTE FOR LABOUR AND SOCIAL AFFAIRS

asociace režisérů,
scenáristů a dramaturgů

Obsah

Pracovníci v odvětví umění a kultury jakožto zranitelná skupina	3
Aktivity na podporu pracovníků v odvětví umění a kultury na nadnárodní úrovni	3
Chorvatsko.....	5
Irsko	6
Itálie	6
Litva.....	7
Nizozemí.....	7
Literatura	8

Pracovníci v odvětví umění a kultury jakožto zranitelná skupina

Pracovníci v odvětví umění a kultury¹ jsou v odborné literatuře považováni za obzvlášť zranitelnou skupinu pracovníků. Často se jedná o sebezaměstnané², případně zaměstnance, kteří pracují na základě pracovních smluv či jiných smluv upravených pracovní právní legislativou³, ale jen na dobu určitou či na částečný úvazek. Řada zaměstnanců pracuje pro více než jednoho zaměstnavatele (Galian et al., 2021), případně kombinuje příjmy ze zaměstnání a sebezaměstnání. V neposlední řadě se v odvětví umění a kultury objevuje ve zvýšené míře i švarcsystém, neboli „zaměstnávání podnikatelů“ (FES, 2021). Řada umělců také věnuje hodně času přípravě díla (resp. konečného produktu), přičemž ne vždy je tento čas zohledněn v ceně konečného produktu (FES, 2021).

Nepravidelný výdělek a s ním spojená nejistota mimo jiné znamená, že zejména sebezaměstnaní pracovníci v odvětví umění a kultury odvádějí do systému sociálního zabezpečení nižší příspěvky než zaměstnanci, což se ale promítá do omezené výše dávek sociálního zabezpečení v případě potřeby (nedostatek zakázek, nezaměstnanost, zdravotní problémy, rodičovství). Navíc je pro některé subsektory umění a kultury typická vysoká míra mezinárodní mobility, kdy může pracovník působit zároveň v několika různých zemích. V takovém případě je ale nucen se orientovat v různých národních systémech sociálního zabezpečení, což je složité, protože v každé zemi platí pro pracovníky v odvětví umění a kultury jiné podmínky (EENCA, 2020).

Tato diversita, pokud se týče uspořádání pracovních, resp. odběratelsko-dodavatelských vztahů, není v odvětví umění a kultury ničím novým, ve většině evropských zemích je to běžná praxe již několik desetiletí (FES, 2021). Ale digitalizace, nové formy zaměstnávání i opatření spojená s pandemií COVID-19 znovu poukázaly na zranitelnost této skupiny pracovníků a jejich nedostatečný přístup k sociálnímu zabezpečení. Řada zemí tak během pandemie COVID-19 představila ad-hoc kompenzace určené pouze pro pracovníky odvětví umění a kultury, zároveň ale byla nucena přehodnotit přístup k sociálnímu zabezpečení pro tuto skupinu pracovníků.

Aktivity na podporu pracovníků v odvětví umění a kultury na nadnárodní úrovni

Sociálním zabezpečením umělců se zabývalo UNESCO⁴ poprvé již v roce 1980, kdy vyzvalo ke zlepšení profesního, sociálního a ekonomického postavení umělců (UNESCO, 1980). Tomuto tématu se věnuje i Evropská unie. Usnesení Evropského parlamentu ze 7. června 2007 o sociálním statusu umělce upozorňuje na nedůstojné pracovní podmínky umělců, včetně přístupu k sociálnímu zabezpečení, a apeluje na zlepšení pracovních podmínek. Toto usnesení navíc navrhovalo zavedení evropského profesního registru umělců, v němž by mohlo být uvedeno postavení konkrétního umělce, povaha a doba trvání smluv, které postupně uzavřel, jakož i údaje o zaměstnavatelích nebo dalších subjektech, které jej angažovaly. Tyto návrhy ale nebyly realizovány.

V roce 2018 pak Evropská Komise představila Novou evropskou agendu pro kulturu, kde zdůraznila ekonomický význam tohoto odvětví, ale upozornila i na překážky, se kterými se potýkají umělci: nedůstojné odměny za práci a hrozba dvojího zdanění (EK, 2018). V dalším dokumentu nazvaném Pracovní plán Rady pro kulturu 2019–2022 představuje Evropská Rada šest priorit, z nichž je jedna zaměřena na „ekosystém podporující umělce, pracovníky v kulturním a kreativním odvětví a evropský obsah“ (EC, 2018). Nejnovějším dokumentem EU v této oblasti je Usnesení Evropského parlamentu ze

¹ Definice této skupiny pracovníků se v jednotlivých zemích může významně lišit dle národní legislativy. Mezinárodní organizace práce do této skupiny pracovníků zahrnuje podle Mezinárodní klasifikace zaměstnání (ISCO) pracovníky zařazené v těchto skupinách (včetně podskupin): 264 Spisovatelé, novináři a jazykovědci, 265 Výkonní umělci a příbuzní specialisté a 352 Technici v oblasti telekomunikací a vysílání.

² Podle Galian et al., 2021, bylo v roce 2019 v Evropě 30–50 % pracovníků v odvětví umění a kultury sebezaměstnaných (konkrétní podíl závisí na zemi a na konkrétní skupině pracovníků), což je o mnoho víc než v jiných odvětvích.

³ V českých realitách např. na dohodu o provedení práce či na dohodu o pracovní činnosti.

⁴ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu), <http://www.unesco.org>

17. září 2020 o kulturním oživení Evropy (EP, 2020). Toto usnesení se zabývá odvětvím umění a kultury po pandemii COVID-19, z nichž odvětví umění a kultury vyšlo jako jedno z nejpostiženějších. Usnesení mimo jiné zdůrazňuje, že je potřeba zlepšit pracovní podmínky umělců, kteří byli poškozeni protipandemickými opatřeními, a definovat evropský rámec pro tyto pracovní podmínky.

Žádná z uvedených nadnárodních aktivit však neuvádí – a ani nemůže uvést – konkrétní cesty, jakým způsobem mají členské státy přistoupit ke zlepšení pracovních podmínek pracovníků v odvětví umění a kultury a k lepšímu přístupu k sociálnímu zabezpečení v tomto odvětví, už proto, že mezi členskými státy jsou v legislativní úpravě v této oblasti velké rozdíly.

Status umělce

Jedním z možných řešení, jak cíleně zlepšovat pracovní podmínky v odvětví umění a kultury, je legislativní zavedení tzv. statusu umělce (*status of the artist*). To ve svém Doporučení z roku 1980 navrhuje již zmíněné UNESCO (UNESCO, 1980). UNESCO definuje umělce jako „jakoukoliv osobu, která vytváří nebo kreativně se vyjadřuje, anebo znovu vytváří umělecká díla, která uvažuje o umělecké tvorbě jako o nezbytné součásti svého života, která tímto přispívá k rozvoji umění a kultury a která je nebo žádá o uznání sama sebe jako umělce, ať už je či není vázána jakýmkoli pracovněprávními vztahy“.

Na legislativní vymezení statusu umělce pak lze navázat další legislativu v oblasti pracovněprávních vztahů, sociálního zabezpečení, daňových povinností, ochrany autorských práv, grantové podpory atd. Tato legislativa pak může být poměrně komplexní (Litva).

Definice statusu umělce upravená zákonem však není nutnou podmínkou proto, aby se členské státy EU na národních úrovních pokoušely zlepšit pracovní podmínky pracovníků v oblasti umění a kultury. Status umělce může být účelově definován pro každý zákon, který upravuje činnost pracovníků v umění a kultury, zvláště. Výhodou jednotného zákona, který definuje status umělce, je však skutečnost, že pokud je jednou umělec uznán umělcem, nemusí tuto skutečnost znovu dokazovat jiným způsobem dalším institucím⁵.

Status umělce může být přitom definován různě, např. výčtem odvětví či profesí, ve kterých umělec, ať už zaměstnaný nebo sebezaměstnaný, působí (Estonsko), případně o uznání umělce rozhoduje instituce/speciální orgán/komise složená z expertů (zaměstnanci ministerstva kultury, umělci, teoretici umění atd.) na základě vzdělání umělce, jeho uměleckých aktivit, délce umělecké činnosti, členství v profesní organizaci atp. (Litva, Slovinsko, Rumunsko).

Sociální zabezpečení umělců ve vybraných zemích EU: praxe

Veřejné systémy sociálního zabezpečení, které mají pojištěnce chránit v různých sociálních situacích, resp. je ochránit před ztrátou příjmů v případě stáří, invalidity, nemoci, nezaměstnanosti atd., jsou financovány z příspěvků na sociálního pojištění. Jeho výše je v každé zemi nastavena jinak, stejně tak okruh poplatníků. Některé složky jsou povinné, některé mohou být pro určité skupiny poplatníků (sebezaměstnaní) dobrovolné. Tento text neumožňuje se detailně zabývat systémy sociálního zabezpečení na úrovni členských států EU, ale i bez znalosti detailů obecně platí, že čím víc pojištěnec do systému odvádí, tím více z něho pak v případě ztráty příjmů může získat.

Právě tato skutečnost je u pracovníků v odvětví umění a kultury problematická. To platí jak pro zaměstnané umělce s nízkými příjmy, tak především pro sebezaměstnané pracovníky v odvětví umění

---

⁵ Tak např. Německo, které jinak sebezaměstnaným umělcům nabízí poměrně velkorysý přístup k sociálnímu zabezpečení, nemá jednotný status umělce a finanční úřad, instituce sociálního zabezpečení, grantové komise atd. mohou umělce definovat jinak, pokaždé tedy umělec prokazuje svou uměleckou činností jinými dokumenty.

a kultury s nízkými a nepravidelnými příjmy. Podpora⁶ v tomto smyslu pak může směřovat do dvou oblastí:

- a) podpora umělce na „výdajové“ straně, kdy jsou za umělce za určitých okolností (nízké příjmy, nezaměstnanost atd.) plně či částečně hrazeny příspěvky na sociální (případně i zdravotní) pojištění z veřejných zdrojů (Chorvatsko, Německo, Rakousko),
- b) podpora umělce na „příjmové“ straně, kdy je umělec oproti jiným sebezaměstnaným zvýhodněn tím, že bez ohledu na výši odvodů na sociální pojištění má nárok na výplatu dávek ze systému sociálního zabezpečení srovnatelnou se zaměstnanci, případně pro něj platí zvýhodněné podmínky čerpání těchto dávek (Francie, Irsko, Itálie).

Po pandemii COVID-19 a s ní spojenými opatřeními, která ve většině zemí odvětví umění a kultury významně poškodila, probíhá v některých evropských zemích diskuse nad budoucností odvětví umění a kultury a nad větší sociální ochranou sebezaměstnaných umělců. Řada zemí nedisponuje žádnými speciálními schémata v oblasti sociálního zabezpečení umělců (Finsko, Dánsko, Norsko, Portugalsko, Švédsko), v některých zemích (Belgie, Finsko, Polsko) je ale v přípravě zcela nová legislativa týkající se odvětví umění a kultury. Tato legislativa zároveň přináší změny v oblasti sociálního zabezpečení umělců. Nejpokročilejší je tato iniciativa zřejmě v Polsku, kde už má podobu návrhu zákona. Ten mimo jiné počítá s vytvořením Umělecké komory, která bude registrovat profesionální umělce. Profesionální umělec, jehož příjmy jsou nižší než 80 % polské průměrné mzdy, pak může žádat o platbu povinných příspěvků na sociální zabezpečení z veřejných zdrojů, a to ve výši 20–80 % z placených příspěvků (Adamovski, 2022). Zákon však zatím nemá konečnou podobu, pokud bude schválen, začne platit nejdříve v roce 2024.

Následující text popisuje řešení sociálního zabezpečení umělců ve vybraných zemích EU⁷, ať už se týká „výdajové“, nebo „příjmové“ strany. Úprava této problematiky je rozmanitá a je třeba zmínit i skutečnost, že v některých zemích od specifické úpravy sociálního zabezpečení sebezaměstnaných umělců ustoupili s tím, že sebezaměstnaný umělec by měl mít v oblasti sociálního zabezpečení stejná práva a povinnosti jako ostatní sebezaměstnaní pojištěnci, přičemž veřejný sektor by měl umělcům – vzhledem ke specifickým jejich profesím – nabídnout jinou formu podpory: dotace, granty, vzdělávání, poradenství apod.

Chorvatsko

V Chorvatsku byl v roce 1996 přijat zákon o právech nezávislých umělců a podpoře kulturní a umělecké tvořivosti (*NN 43/96, 44/96 Zakon o pravima samostalnih umjetnika i poticanju kulturnog i umjetničkog stvaralaštva*⁸), který uznává zvláštní postavení sebezaměstnaných umělců. Při splnění podmínek daných tímto zákonem může být za umělce sociální a zdravotní pojištění hrazeno z veřejných rozpočtů. Sebezaměstnaný umělec má ale právo hradit si příspěvky na sociální a zdravotní pojištění i sám, záleží na jeho rozhodnutí. Žádosti sebezaměstnaných umělců posuzuje odborná komise složená z jednoho zástupce chorvatského ministerstva kultury (*Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske*⁹) a třech členů z Chorvatské asociace nezávislých umělců (*Hrvatska zajednica samostalnih umjetnika, HZSU*¹⁰). Rozhodnutí následně schvaluje ministr kultury. Zmíněný zákon dále upravuje i status a činnost profesních sdružení umělců, jakož i jejich financování.

⁶ Další formy podpory umělců jsou např. daňové úlevy pro umělce či grantová schémata pro konkrétní skupiny umělců. Vzhledem k zaměření této studie a rozsahu této problematiky se těmito formami podpory v textu nezabýváme.

⁷ Popisujeme systémy v zemích, které dosud nebyly v české literatuře popsány. Estonsko, Francie, Německo, Polsko, Rakousko, Slovensko a Slovensko byly zpracovány v Krausová (2021).

⁸ Celý text viz např. na <https://www.zakon.hr/z/698/Zakon-o-pravima-samostalnih-umjetnika-i-poticanju-kulturnog-i-umjetni%C4%8Dkog-stvarala%C5%A1tva> (v chorvatštině)

⁹ Webové stránky organizace <https://min-kulture.gov.hr/>

¹⁰ Webové stránky organizace <http://hr.hzs.hr/>

Irsko

Progresivní politiky v oblasti sociálního zabezpečení umělců v posledních pěti letech zavádí Irsko. V roce 2017 bylo pilotně spuštěno schéma Profesionální umělci pobírající příspěvek pro uchazeče o zaměstnání (*Professional Artists on Jobseeker's Allowance scheme*) a v roce 2019 bylo plně zavedeno do praxe. Toto schéma je určeno pro sebezaměstnané profesionální umělce, kteří pobírají příspěvek pro uchazeče o zaměstnání (*Jobseeker's Allowance*¹¹). Pokud se uchazeči kvalifikují pro účast v tomto schématu, nemusí se po dobu jednoho roku účastnit aktivačních programů s cílem nalézt nové zaměstnání, což je jinak povinností příjemců tohoto příspěvku, ale mohou se soustředit na uměleckou tvorbu. Zájemce o účast v tomto schématu musí kromě požadavků na poskytnutí příspěvku pro uchazeče o zaměstnání navíc prokázat, že je členem některé z profesních organizací, které jsou pro toto schéma registrovány jako oprávněné¹². Stručně řečeno, umělec, který se kvalifikuje do tohoto schématu, pobírá příspěvek pro uchazeče o zaměstnání ve výši jako ostatní příjemci, na rozdíl od nich ale po dobu jednoho roku nemusí hledat zaměstnání a může se soustředit na uměleckou činnost.

V roce 2022 Irsko navíc zavádí nové schéma, tzv. Základní příjem pro umění (*Basic income for the arts*), zatím v pilotním režimu. Pilotní projekt má běžet v letech 2022–2025, pokud se osvědčí, bude, stejně jako výše zmíněné schéma Profesionální umělci pobírající příspěvek pro uchazeče o zaměstnání uvedeno plně do praxe. Cílem tohoto schématu je redukovat míru příjmové nestability sebezaměstnaných umělců a uchazečů o příspěvek pro uchazeče o zaměstnání (*Jobseeker's Allowance*) z řad umělců, vedlejší ambicí je ale i získání dat k vyhodnocení dopadu tohoto základního příjmu pro umění na well-being umělců, na jejich výkony, ale i na význam umění pro irskou společnost (GOV.IE, 2022a). V pilotním režimu je přesně definováno, kdo se může schématu účastnit a kdo nikoliv, přičemž okruh umělců, na které by se schéma mělo budoucnu vztahovat, je poměrně široké. Do pilotního projektu se přihlásilo cca 9,000 umělců, kteří splnili podmínky dané schématem. Formou loterie bylo vybráno 2,000 umělců, kteří budou následující tři roky pobírat 325 EUR¹³ týdně jakožto základní příjem. Příjemci v rámci pilotního projektu jsou ovšem zavázáni poskytovat data pro následnou evaluaci projektu, kromě základních demografických dat je sledován jejich příjem nad rámec příspěvku, čas strávený uměleckou činností a volnočasovými aktivitami včetně detailů (umělecká tvorba, vzdělávání atd.). Pokud bude pilotní projekt úspěšný, bude na základě vyhodnocených dat uveden do praxe a umělci, kteří splní podmínky programu, tak budou moci pobírat pravidelný týdenní základní nepodmíněný příjem z veřejných zdrojů.

Itálie

V Itálii byl již v roce 1947 založen Národní ústav sociální péče a pomoci pracovníkům v zábavním průmyslu (*Ente Nazionale di Previdenza e Assistenza per i Lavoratori dello Spettacolo*), veřejná instituce, jejíž úkolem byla správa pojistného na důchodové zabezpečení sebezaměstnaných v zábavním sektoru. Tato instituce byla v roce 2011 zrušena a nahrazena Národním fondem umělců (*Fondo lavoratori dello Spettacolo*), který spravuje Národní institut sociálního zabezpečení (*Istituto Nazionale Previdenza Sociale*¹⁴). Tento fond má zajistit, aby sebezaměstnaní umělci požívali stejné

---

¹¹ V Irsku má podpora v nezaměstnanosti tři podoby: a) Dávka pro uchazeče o zaměstnání (*Jobseeker's Benefit*), b) Dávka pro sebezaměstnané uchazeče o zaměstnání (*Jobseeker's Benefit for the Self-Employed*) a c) zmíněný Příspěvek pro uchazeče o zaměstnání (*Jobseeker's Allowance*). Jednotlivé varianty se liší výší dávky/příspěvku a délkou jejího vyplácení, oboje se odvíjí od pojistného odvedeného do systému sociálního zabezpečení konkrétním uchazečem o zaměstnání. Poslední jmenovaný příspěvek pro uchazeče o zaměstnání je určen pro ty, kteří nedosáhnou na první dvě varianty, což se týká většiny sebezaměstnaných umělců. Jedná se o testovanou dávku, tzn. hodnotí se jednak příjmy celé domácnosti, jednak uchazeč dokládá, že nemá jiné potenciální zdroje příjmů (úspory, vlastnictví nemovitostí atd.). Další podrobnosti viz např.

https://www.citizensinformation.ie/en/social_welfare/social_welfare_payments/unemployed_people/jobseekers_allowance.html (v angličtině)

¹² Aktuální seznam viz např.

<https://www.gov.ie/pdf/?file=https://assets.gov.ie/27311/cbcb43e3c0144fa8bb145fe997f2324b.pdf#page=1> (v angličtině)

¹³ Pro srovnání: příspěvek pro uchazeče pro zaměstnání (*Jobseeker's Allowance*) činí nejvýše 208 EUR týdně (pro rok 2022).

¹⁴ Webové stránky instituce: <https://www.inps.it/> (v itaštině)

úrovně sociálního zabezpečení jako zaměstnanci. Okruh pojištěnců a konkrétní výši placených příspěvků dále upravuje zákon, přičemž příspěvky jsou definovány na denní, nikoliv roční bázi. Z Fondu jsou vypláceny starobní a invalidní důchody.

Během pandemie COVID-19 byla realizována řada opatření na pomoc umělcům postižených uzavírkami (nejen) kulturních institucí a zákazy shromažďování. Umělcům je nově proplácena rodinná dovolená. V lednu 2022 bylo zavedeno pro sebezaměstnané umělce i pojištění pro případ nezaměstnanosti, které počítá s výplatou podpory nezaměstnanosti po dobu maximálně šesti měsíců.

Litva

Litva disponuje zákonem, který definuje status umělce. Jedná se o zákon Litevské republiky o postavení umělců a organizací umělců (*Lietuvos Respublikos meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijų statuso įstatymas*¹⁵) z roku 1996. Zákon definuje podmínky pro získání profesního statusu umělců, v obecné rovině se uznání váže na vzdělání v oboru a dosažené umělecké výsledky. O tom, zda žadatel získá status umělce, rozhoduje buď organizace, která sdružuje umělce, nebo litevské ministerstvo kultury (*Lietuvos Respublikos kultūros ministerija*).

V roce 2011 byl tento zákon novelizován usnesením vlády¹⁶, které zavádí Program sociálního zabezpečení umělce (*Meno kūrėjų socialinės apsaugos programa*). V tomto programu se vláda zavazuje platit z veřejných zdrojů příspěvky na sociální a zdravotní pojištění umělců s nízkými a nepravidelnými příjmy, jakož i těch umělců, kteří z objektivních důvodů nemají podmínky pro tvůrčí činnost. Umělcům, kteří z objektivních důvodů nemají podmínky pro tvůrčí činnost, je navíc vyplácena finanční podpora ve výši minimální měsíční mzdy.

Rozhodnutí následně schvaluje ministr kultury. Zmíněný zákon dále upravuje i status a činnost profesních sdružení umělců, jakož i jejich financování.

Nizozemí

Nizozemí je příkladem země, která umělcům poskytovala poměrně velkorysé příspěvky při ztrátě příjmu. V Nizozemí v roce 2005 vstoupil v platnost zákon o práci a příjmu umělců (*Wet werk en inkomen kunstenaars*¹⁷), podle kterého byla umělcům v případě ztráty příjmů poskytována z veřejných zdrojů dočasná podpora v podobě 70% minimálního příjmu.¹⁸ Tento příspěvek mohl být poskytován umělci po dobu 48 měsíců v rozpětí až 10 let, přičemž umělec si mohl (ve srovnání s ostatními žadateli o podporu v případě ztráty příjmu) i přivydělat až do výše 125 % tohoto minimálního příjmu, aniž by navíc musel hledat jiné zaměstnání (ve srovnání s ostatními příjemci této podpory). Umělec podával žádost stejně jako ostatní žadatelé na úřadu sociálních služeb (*Sociale Dienzt*), žádost však přezkoumávala ještě nadace Cultuur+Ondernemen¹⁹. Žadatel musel prokázat, že v posledních 12 měsících provozoval uměleckou činnost a dosáhl určité výše příjmů z umělecké činnosti, nebo že před méně než 12 měsíci dokončil vzdělání na umělecké škole. Zákon byl však v částečně napadán a v roce 2012 byl zrušen s tím, že umělci by měli mít v oblasti sociálního zabezpečení stejná práva a povinnosti jako ostatní občané.

¹⁵ Viz např. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.30615/asr> (v litevštině)

¹⁶ Dėl Meno kūrėjų socialinės apsaugos programos, celý text viz <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.394689/asr> (v litevštině)

¹⁷ Celý text viz např. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0017837/2011-07-01> (v nizozemštině)

¹⁸ Definice a výše stanovena nizozemským zákonem o pracovní a sociální pomoci (*Wet werk en bijstand*), který v letech 2004–2015 upravoval sociální pomoc pro lidi s malým nebo žádným příjmem.

¹⁹ Webové stránky organizace: <https://www.cultuur-ondernemen.nl/> (v nizozemštině)

Literatura

ADAMOVSKI, Jaroslaw, 2022. The Bill Creates a 'Chamber of Artists'. *Publishingperspectives.com*, 24 February 2022. Dostupné z <https://publishingperspectives.com/2022/01/polands-authors-are-in-line-for-pensions-insurance-and-other-benefits-covid19/>

DÂMASO, Mafalda et al., 2021. *The Situation of Artists and Cultural Workers and the post COVID-19 Cultural Recovery in the European Union*. Policy Department for Structural and Cohesion Policies Directorate-General for Internal Policies PE 652.250. March 2021. Dostupné z [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/652250/IPOL_STU\(2021\)652250_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/652250/IPOL_STU(2021)652250_EN.pdf)

EC, 2018. *Závěry Rady o pracovním plánu pro kulturu (2019–2022) č. 2018/C 460/10*. Dostupné z [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52018XG1221\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:52018XG1221(01))

EENCA, 2020. *The status and working conditions of artists and cultural and creative professionals*. Study of European Expert Network on Culture and Audiovisual (EENCA) for the Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture (DG EAC) of the European Commission. Dostupné z <https://eenca.com/index.cfm/publications/the-status-and-working-conditions-of-artists-and-cultural-and-creative-professionals/>

EK, 2018. *Nová evropská agenda pro kulturu*. Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů č. SWD (2018) 167. Dostupné z <https://www.mkcr.cz/nova-evropska-agenda-pro-kulturu-1874.html>

EP, 2020. *European Parliament resolution of 17 September 2020 on the cultural recovery of Europe*, (2021/C 385/18). Dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020IP0239&from=EN>

EP, 2007, *European Parliament resolution of 7 June 2007 on the social status of artists* (2006/2249(INI)). Dostupné z https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-6-2007-0236_EN.html

FES, 2021. *Extending social protection to the cultural and creative sector. Social Protection Spotlight*. May 2021. Dostupné z https://socialprotection-humanrights.org/wp-content/uploads/2021/10/wcms_791676.pdf

GALIAN, Carlos, LICATA, Margherita, STERN-PLAZA, Maya, 2021. *Social Protection in the Cultural and Creative Sector: Country Practices and Innovations*. ILO Working Paper 28. Geneva, ILO. Dostupné z https://www.ilo.org/global/publications/working-papers/WCMS_781638/lang--en/index.htm

GELŪNAS, Arūnas, 2012. *Quadrennial periodic report of Lithuania*. UNESCO. Dostupné z https://en.unesco.org/creativity/sites/creativity/files/periodic_reports/old/lithuania_report_ownformat_en_2012_0.pdf

GOV.IE, 2022a. *Basic Income for the Arts Pilot Scheme: Guidelines*. Department of Tourism, Culture, Arts, Gaeltacht, Sport and Media, 19. září 2022. Dostupné z <https://www.gov.ie/en/publication/29337-basic-income-for-the-arts-pilot-scheme-guidelines-for-applicants/#introduction>

GOV.IE, 2022b. *Professional Artists on Jobseeker's Allowance*. Department of Social Protection. 20. června 2022. Dostupné z <https://www.gov.ie/en/service/b5474f-professional-artists-on-jobseekers-allowance/>

KRÁL, Pavol, 2014. *Status of the artist. Working document for a general international debate*. Bratislava: Slovenská výtvarná únia. Dostupné z <https://svu.sk/wp-content/uploads/2017/03/StatusOfTheArtist-Engl-Slovak.pdf>

KRAUSOVÁ, Marta, 2021. *Právní úprava statusu umělce*. Srovnávací studie Parlamentního institutu č. 5.403, leden 2021.

OECD, 2020. *Culture shock: COVID-19 and the cultural and creative sectors*. 7 September 2020. Dostupné z <https://socialprotection-humanrights.org/wp-content/uploads/2021/10/document.pdf>

OECD (2018). *The Future of Social Protection: What Works for Non-standard Workers?*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264306943-en>

SINIBALDI, Elena, 2020. *Quadrennial periodic report Italia 2020*. UNESCO. Dostupné z <https://es.unesco.org/creativity/governance/periodic-reports/submission/3896>

UNESCO, 1980. *Recommendation concerning the status of the artist*. 27 October 1980. Dostupné z <https://en.unesco.org/creativity/sites/creativity/files/passeport-reco1980-en.pdf>